

Nemzetközi Kapcsolatok
Multidiszciplináris Doktori Iskola
Nemzetközi és Biztonságpolitikai
Tanulmányok Alprogram

TÉZISGYŰJTEMÉNY

Gyurácz Veronika

Modernkori rabszolgaság Nyugat-Afrikában

A modernkori rabszolgaság formálódó értelmezése

című Ph. D. értekezéséhez

Témavezető:

Kardosné dr. Kaponyi Erzsébet

egyetemi tanár

Budapest, 2019

Nemzetközi Tanulmányok Intézet

Témavezető:

Kardosné dr. Kaponyi Erzsébet

egyetemi tanár

© Gyurácz Veronika

Tartalom

1. Kutatási előzmények és a téma indoklása	4
2. Felhasznált módszerek.....	6
3. Hipotézisek	12
4. Az értekezés eredményei	13
5. Főbb hivatkozások.....	18
6. A szerzőnek a témában megjelent publikációi.....	24

1. Kutatási előzmények és a téma indoklása

Jelen doktori kutatás központi témája a modern kori rabszolgaság, mellyel a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog-, és Államtudományi Karának európai és nemzetközi igazgatás mesterszakán, a szakdolgozati kutatás során találkoztam. Az emberi jogok védelmének jogi eszközei Afrikában c. dolgozat sikeres megvédése után fogalmazódott meg bennem az elhatározás, hogy a téma egy szeletével doktori képzésen szeretnék részletesebben foglalkozni. A modern kori rabszolgaságról a kutatáshoz az első konkrét bizonyítékot, mely aztán a későbbi doktori kutatás szerkezetét is befolyásolta, a CNN hírtelevízióban 2012-ben a Modern Day Slavery riportsorozat „Chocolate’s Child Slaves” c. beszámolója adta, mely az elefántcsontparti kakaóültetvényeken dolgoztatott gyerekek embertelen életét mutatta be.

Ezt követően sorra jelentek meg a rabszolgaság különböző formáit a világ számos pontján bemutató sajtóanyagok, melyek mind azt bizonyították, hogy a modern kori rabszolgaság igenis létező probléma, mely elleni küzdelem az emberi jogok nemzetközi védelmének kihívást jelentő feladata. Gondolok itt elsősorban az ausztrál *Walk Free Foundation* által 2013-ban első alkalommal publikált Globális Rabszolgaság Indexre (Global Slavery Index), mely azt állította, hogy 29, 8 millió ember élt a világon rabszolgaságban, akiket főleg Indiában, Kínában, Pakisztánban, Nigériában, Etiópiában, Mianmarban és Oroszországban találunk. A vizsgált 162 országból álló lista első harminc helyén számos afrikai ország szerepelt, nevezetesen Elefántcsontpart, Gambia, Szenegál, Sierra Leone, Togo, Ghána, Bissau-Guinea, Burkina Faso vagy Niger. Mivel a Nyugat-Afrikai Államok Gazdasági Közösségének tizenöt tagországa közül kilenc

országban elterjedt a modern kori rabszolgaság, így a kutatás abból a hipotézisből indul ki, hogy Nyugat-Afrika melegágya nemcsak az afrikai, de az európai és az ázsiai szervezett bűnözési és emberkereskedő-hálózatoknak is. A nyugat-afrikai régió vizsgálatánál maradvá észrevehető, hogy a 2016-ban publikált Globális Rabszolgaság Indexben a WFF Elefántcsontpartot és Togót a 19., Nigériát a 23., Ghánát a 34., Benint pedig a 90. helyre tette az országokban élő rabszolgák becsült száma alapján.¹ Az országok javuló eredményei ellenére az áldozatok száma továbbra is milliós. 2016-ban a kutatás fókuszában levő országokban a WFF szerint összesen másfél millió ember élt rabszolgaságban.

A modern kori rabszolgaságról napjainkban folyó tudományos diskurzust volt szerencsém megtapasztalni a Budapesti Corvinus Egyetem hallgatójaként 2014 októberében a Nairobiban, Kenyában, a Kelet-Afrikai Katolikus Egyetem által szervezett *Slavery in Africa, Past, Legacies, and Present* című nemzetközi konferencián, ahol olyan civil kezdeményezéseket elemeztem előadásomban, melyek fő feladatuknak a modern kori rabszolgaság áldozatainak mentését, védelmét tekintik Ghánában. Ezen a konferencián személyes tapasztalatokat szereztem arról, hogy a rabszolgaság modern formáinak kutatása a tudományos társadalmat is megosztja. Sőt, a kenyai konferencia résztvevőivel folytatott beszélgetések azt mutatták, hogy a kutatók többsége még a mai napig a rabszolgaság kutatását főleg a történeti rabszolgaságra koncentrálja. A modern kori rabszolgaság létezését és jelentését vitató tudományos *communis opinio* tehát egyértelműen növeli a dolgozat relevanciáját több tudományterületen is. A kutatás multidiszciplináris megközelítéssel

¹ „Globális Rabszolgaság Index 2016”, WFF, 2016, <https://www.globallslaveryindex.org/findings/> Letöltés ideje: 2018.02. 04.

vizsgálta a modern kori rabszolgaságot. A kutatás célja az volt, hogy nemcsak a társadalomtudományokkal, hanem a nemzetközi joggal, és azon belül az emberi jogok nemzetközi védelmével foglalkozók számára is vitaindító, gondolatébresztő összefüggéseket adjon közre. A multidiszciplináris kutatáshoz komoly segítséget kapott a kutatás az Erasmus+ program keretein belül, ugyanis a doktori kutatás egy részét 2015 tavaszán Lyonban, az Université Jean Moulin Lyon 3 Nemzetközi Jogi Központjában folytattam, ahol számos a témámhoz hasznos szakirodalomhoz hozzájutottam, továbbá a lyoni egyetem vendéghallgatójaként kapcsolatba kerültem Gerad Aivoval, a benini Cotonouban működő Abomey-Calavi Egyetem kutatójával, akinek köszönhetően Beninből is hozzájárult egy civil szervezet válaszaival a kutatáshoz.

2. Felhasznált módszerek

A kutatás abból az állításból indul ki, hogy az emberi jogok nemzetközi védelmének rabszolgaság-értelmezése nem alkalmas a modern kori rabszolgaság felszámolására. Ennek bizonyítására deduktív érvelési módszert alkalmazunk, vagyis a kutatási szakirodalom alapján megfogalmazott hipotézisből indulunk ki, s a rabszolgaságot tárgyaló hatályos nemzetközi jogi szerződések, a rabszolgasággal foglalkozó nemzetközi szervezetek, civil szervezetek beszámolóinak elemzése, összehasonlítása és a nyugat-afrikai országokat tárgyaló esettanulmányok alapján döntünk a hipotézis elfogadásáról vagy elvetéséről.

A kutatás központi feladatként azt vizsgálja meg, milyen eszközei vannak az emberi jogok hatályos nemzetközi védelmi rendszerének a

modern kori rabszolgaság felszámolására, illetve ezt megelőzően áttekinti azokat a gyakorlatokat is, melyeket a nemzetközi jog modern kori rabszolgaságnak tekint. A modern kori rabszolgaságot multidiszciplináris nézőpontból vizsgáljuk. Ebből fakad a dolgozat egyik tudományos újszerűsége is, ugyanis célunk az, hogy a nemzetközi jog, az emberi jogok védelme, a nemzetközi kapcsolatok, és a társadalomtudományok kutatói számára a modern kori rabszolgaságot releváns problémakörként mutassuk be, ezáltal vitára hívjuk a az említett tudományterületek képviselőit.

A kutatás kapcsolódik a rabszolgaságot korábban vizsgáló kutatásokhoz, hiszen egyetért azzal, hogy a történeti rabszolgaságot a nemzetközi közösség nem volt képes az ENSZ és az ILO keretein belül ratifikált nemzetközi emberi jogi egyezményekkel végleg felszámolni. Ám a kutatás célja az, hogy túl is mutasson ezen a gondolaton azáltal, hogy hangsúlyozza azokat az új kihívásokat, melyek az emberi jogok védelmét a globális világban a dekolonizáció óta folyamatosan érik. A gazdasági kapcsolatok szerteágazó rendszere, a munkaerő olcsó utánpótlásának lehetősége mind lehetővé tették, hogy a rabszolgaság továbbéljen, s illegális kereteken belül továbbra is emberek millióinak mindennapi életét tegye elviselhetetlenné. Éppen ezért azt gondoljuk, a nemzetközi jognak reagálnia kell ezekre az új kihívásokra azáltal, hogy elfogadja a modern kori rabszolgaság létezését, s egységes emberi jogi sérelemként, meghatározva a fogalmat egy nemzetközi egyezmény formájában, elítéli azt. Az egyezmény így hivatkozási alap lenne a jövőbeni rabszolgaság felszámolását célzó nemzetközi és nemzeti törekvések számára.

A születendő nemzetközi egyezmény megalkotását nehezíti egyelőre az, hogy a mai napig nincs egyetértés a nemzetközi jog és a tudományos *communis opinio* képviselői között abban, milyen feltételek

teljesülése alapján ismerjük fel a rabszolgaságot értelmezni. A kutatás során erre több példát is mutatunk majd. Többek között a konszenzus hiányára utalnak a rabszolgaság különböző gyakorlataival foglalkozó nemzetközi egyezmények végrehajtásának nehézségei. Következésképp a kutatás lemmája szerint *az emberi jogok nemzetközi védelmének rabszolgaság-értelmezése nem alkalmas érdemi változást eredményezni a modern kori rabszolgaság felszámolásában. A hatályos emberi jogi védelmi egyezmények egyelőre nem garantálják sikeresen sem az áldozatok védelmét, sem a tettesek felelősségre vonását.*

A doktori értekezés hangsúlyozza, hogy a rabszolgaságról szóló 1926. évi genfi egyezményben és az 1956. évi kiegészítő egyezményben közreadott megfogalmazás általános, nem foglalja magában a munkaerő kizsákmányolását, az adósrabszolgaságot, s a kényszermunka regionális formáit. Viszont rabszolgaságnak tekintik a szervkereskedelmet, a prostitúciót, s egyes értelmezésekben a családon belüli erőszakot is, illetve az emberkereskedelmet külön jogsértésként kezelik. A nemzetközi és regionális egyezmények értelmezésbeli hiányosságaiból levonva a következtetést, a modern kori rabszolgaság megfogalmazására adunk javaslatot, méghozzá négy feltétel mentén, melyek a modern kori rabszolgaság fajtáinál egységesen jelen vannak. A társadalomtudományok és a nemzetközi jog tudományterületeket így a modernkori rabszolgaságról közreadott új definícióval bővíti jelen kutatás, mely modern kori rabszolgaság alatt olyan tevékenységeket ért, melyek közös jellemzői a tulajdonjog gyakorlása az egyén felett, az egyén szabad mozgásának korlátozása, munkaerejének kizsákmányolása, erőszak és megfélemlítés. Az új tudományos eredményként közreadott definíció sajátossága az, hogy a modern kori rabszolgaság és az emberkereskedelem viszonyát is

pontosítja. A kutatás irányadó koncepciónak azt tekinti, hogy bár egyenlőségjelet nem tehetünk az emberkereskedelem és a modern kori rabszolgaság közé, az emberkereskedelem a modern kori rabszolgaság egyik fajtája, amennyiben az út során az áldozat állapotát a fent említett négy tényező jellemzi.

A disszertáció a modern kori rabszolgaságot Nyugat-Afrika öt országában, Beninben, Ghánában, Elefántcsontparton, Nigériában, és Togóban vizsgálja. A régió modern kori rabszolgasággal kapcsolatos relevanciáját egyrészt az országok között az iparba és a mezőgazdaságba áramló olcsó munkaerőt biztosító emberkereskedelem hálózatos rendszere, másrészt az országon belüli kizsákmányolás tradicionális formái adják. Következésképp, a hatályban levő nemzetközi emberi jogi egyezmények ellenére a modern kori rabszolgaságnak számos formája van jelen a nevezett országokban. Ezek bizonyítják a regionális felszámolási törekvések kudarcát. A módszertan célja a nemzetközi jog rabszolgaság-értelmezésének hiányosságait hangsúlyozva az, hogy javaslatot tegyen egy kizárólag a modern kori rabszolgaságnak szentelt nemzetközi, illetve regionális, a Nyugat-Afrikai Államok Gazdasági Közössége keretein belül megszületendő megállapodás megvalósítására. Ezek a megállapodások egységes modern kori-rabszolgaság értelmezést vennének alapul, s azokat a gazdasági és társadalmi problémákat céloznák meg, melyek kiváltó tényezőkként lehetővé teszik Nyugat-Afrikában a modern kori rabszolgaság terjedését.

A kutatás során az elméleti, emberi jogokat középpontba állító és az intézményi törekvéseket elemző kvalitatív elemzés mellett a modern kori rabszolgaság konceptuális létezése és az emberi jogok nemzetközi védelme számára a téma fontosságának hangsúlyozása érdekében

kvantitatív módszertant is alkalmaztunk. Ezt az áldozatokról nemzetközi és civil szervezetek által készített felmérések összehasonlítása tette lehetővé, mérhetővé téve így a modern kori rabszolgaságot. Továbbá a kutatás értékét növelik a nyugat-afrikai régióból közvetlenül érkezett információk, melyek emberi jogok védelmével foglalkozó nyugat-afrikai civil szervezetektől érkeztek. A kiküldött kérdőíveken a rabszolgaság elleni küzdelemről, módszerekről, illetve a nemzetközi szervezetekkel és a nemzeti hatóságokkal a rabszolgaság felszámolására irányuló együttműködések hatékonyságáról kérdeztük az érintetteket. A nyugat-afrikai helyzet részletesebb és aktuálisabb megismerése érdekében kapcsolatba léptünk a modern kori rabszolgaság felszámolásáért küzdő helyi civil szervezetekkel, nevezetesen a benini Katolikus Karitással, az elefántcsontparti Emberi Jogok Nemzeti Bizottságával (CNDHCI), a nigériai Nőket Érintő Emberkereskedelem és Gyerekmunka Felszámolásáért Küzdő Alapítvánnyal (WOCON), és a togói Emberi Jogok Nemzeti Bizottságával (CNDHTG).

A háromszintű elemzési struktúrát az esettanulmányok erősítik, alátámasztva a dolgozat elméleti összefüggéseit. A modern kori rabszolgaság által erősen sújtott nyugat-afrikai országok közül Benin, Ghána, Elefántcsontpart, Nigéria, és Togo kerülnek tárgyalásra a dolgozatban az országokban elterjedt illegális foglalkoztatási formák alapján. Ennek az öt országnak a relevanciáját az adja, hogy a fent említett országokban nemcsak a társadalmon belül bontakozott ki kiterjedt rabszolgotartás, hanem az országok illegális gyakorlatai között hálózatos formában van jelen, hozzájárulva ez által az Európát kiszolgáló nemzetközi szervezett bűnözéshez. A gyerekmunka, az emberkereskedelem, a kényszermunka és a háztartási és rituális rabszolgaság regionális fajtái

körülbelül másfél millió ember életét érintik a vizsgált öt országban. Az esettanulmányokat egységes struktúra szerint építettük fel, így a nemzeti normatív keretrendszer gyengeségeit hangsúlyozva a modern kori rabszolgaság helyi formát keressük. Végül kiemeljük az országok jogrendszereinek azokat az elemeit, melyek elősegíthetik a rabszolgaság felszámolását, és felvillantunk pár, az áldozatok védelméért küzdő sikeres nemzeti kezdeményezést, hogy megmutassuk, a modern kori rabszolgaság áldozatait elsősorban helyi civil szervezeteken keresztül találjuk meg.

3. Hipotézisek

1. tézis

Az emberi jogok nemzetközi védelmének rabszolgaság-értelmezése nem egységes. Így a hatályos emberi jogi védelmi egyezmények nem garantálják megfelelően sem az áldozatok védelmét, sem a tettesek felelősségre vonását. Ezért álláspontunk szerint nézőpontváltás szükséges a modern kori rabszolgaság nemzetközi jogi megközelítésében. Ennek formája nemzetközi szinten egy új, egységes modern kori rabszolgaságot elítélő ENSZ egyezmény lenne.

2. tézis

A hatékonyabb nemzetközi jogi fellépés érdekében egységes, holisztikus nemzetközi jogi rabszolgaság-értelmezésre van szükség a nemzetközi jogban és a tudományos *communis opinio*ban. Ez akkor valósulhat meg, ha a modern kori rabszolgaságot egységes, az egyén felett nemcsak tulajdonjogot gyakorló, hanem annak munkaerejével visszaélő jogsértésként kezeljük.

3. tézis

A modern kori rabszolgaság elleni küzdelem nemzetközi és regionális szintű működésképtelenségét a Nyugat-Afrika országai között kialakult emberkereskedő-hálózatok tevékenysége igazolja, hiszen az országok által ratifikált nemzetközi és regionális emberi jogi egyezmények ellenére ebben a régióban az országokon belül és az országok között is

kiterjedt rendszere van a modern kori rabszolgaság formáinak. Az emberkereskedelem gondoskodik az olcsó és kizsákmányolható munkaerő utánpótlásáról a régióban.

4. Az értekezés eredményei

- Kutatásunk középpontjában a modernkori rabszolgaság állt, annak érdekében, hogy rávilágítsunk arra, hogy a nemzetközi jog és a tudományos társadalom annak ellenére nem tekinti egységesen feladatának a modernkori rabszolgaság elleni küzdelmet, hogy a probléma a világ szinte minden országában összesen több tízmillió embert érint.
- Kritikával illettük a legfontosabb nemzetközi szervezetek (ILO, UNODC, UN HRC) által rendszeresen a kényszerfoglalkoztatások különböző formáiról közreadott beszámolókat, mert ezek az anyagok a modernkori rabszolgaságnak csak egy-egy kifejezett gyakorlatára fókuszálnak, vagy eltérően értelmezik a rabszolgaságnak napjainkban is élő formáit.
- A kutatás központi feladatként azt vizsgálta meg, az emberi jogok nemzetközi védelmében mi a hatályos rabszolgaság-értelmezés. A kutatás kapcsolódott a rabszolgaságot korábban vizsgáló kutatásokhoz, hiszen egyetértett azzal, hogy a történeti rabszolgaságot a nemzetközi közösség nem volt képes az ENSZ és az ILO keretein belül ratifikált nemzetközi emberi jogi egyezményekkel végleg felszámolni. Ám a kutatás célja az volt,

hogy túl is mutasson ezen a gondolaton azáltal, hogy hangsúlyozza a kizsákmányolásnak azokat az új fajtáit, melyek az emberi jogok védelmét a globális világban a dekolonizáció óta napjainkban érik.

- A modernkori rabszolgaság kutatásában a legnagyobb kihívást az okozza, hogy nincs konszenzus sem a hatályos nemzetközi jogban, sem pedig a tudományos társadalomban arról, mely gyakorlatokat kell napjainkban rabszolgaságnak tekinteni. A modernkori rabszolgaság egységes fogalmi keretének megalkotása érdekében számunkra is kiindulási pontot jelentett a már létező megközelítések origójaként kezelt 1926. évi genfi egyezmény, ám álláspontunk szerint ez az értelmezés napjaink kizsákmányoló gyakorlatainak értelmezéséhez még hiányos, hiszen „csupán” a tulajdonjog gyakorlását, és az így kialakult állapot során elszenvedett mentális és/vagy fizikai bántalmazást, kontrollt hangsúlyozza. Éppen ezért hangsúlyoztuk, hogy a modernkori rabszolgaság állapotát még ki kell egészíteni az egyén munkaereje feletti kényszerítő, önkényes rendelkezés motívumával.
- A modernkori rabszolgaság felszámolására a jövőben megalkotott nemzetközi jogi instrumentumokban holisztikus nézőpontot tükröző szemléletváltást sürgetünk, mely egységes problémaként tekintene a modernkori rabszolgaságra. Ennek érdekében egy az ENSZ keretein belül a modernkori rabszolgaságot törvényen kívül helyező nemzetközi egyezmény elfogadása lenne az első lépés, mely tételesen meghatározná a modernkori rabszolgaságot, korlátozva a kizsákmányolásnak azokat a fajtáit, melyet rabszolgaságnak kell tekinteni.

- Ehhez kutatásunk új tudományos eredményként a jelenleg hatályos modernkori rabszolgaság elleni normatív keretrendszert felülvizsgálva a tulajdonjog meglétéén kívül a munkaerővel való visszaélést nevezi meg, mint a modernkori rabszolgaság beazonosításához szükséges körülményt. Az általunk javasolt rabszolgaság-értelmezés szerint a dolgozat modernkori rabszolgaságnak tekinti a Maliban jellemző tradicionális rabszolgaságot, a Nigerben és Nigériában a mai napig a háztartási rabszolgaságot jelentő *wahaya-rendszer*t, a ghánai Volta folyón történő gyermekmunkát, az Iszlám Állam által a jezidi nők jogait sértő szexrabszolgaságot, a Nagy-Britanniában élő indiai és pakisztáni családoknál jellemző kényszerházasságot, s az emberkereskedelmet abban az esetben, ha az egyén

- A Benin, Ghána, Elefántcsontpart, Nigéria és Togo területein azonosítható rabszolgaságot aktív emberkereskedő-hálózatok szolgálták ki – erre találtunk bizonyítékokat az országokat tárgyaló esettanulmányokban. A modernkori rabszolgaság aktív jelenlétét találtuk az országok társadalma által életben tartott kényszerházasságban, háztartási rabszolgaságban, vagy az adórabszolgaságban. A rabszolgaság továbbélését a nyugat-afrikai országok társadalmainak sajátos munka-, és gyerekkor-felfogásával is indokoltuk.

- A nyugat-afrikai régió relevanciáját a modernkori rabszolgaság kutatására megerősítették a Beninből, Elefántcsontpartról, Nigériából és Togóból kérdéseinket megválaszoló emberi jogi

védelmi szervezetek és nemzeti emberi jogi bizottságok képviselői is, akik egységesen a szegénységet, az emberi méltóság tiszteletének figyelmen kívül hagyását és az emberi jogi védelem elégtelen pénzügyi támogatását nevezték meg, mint a rabszolgaság terjedésének legfőbb okait.

- Bizonyítottuk, hogy a nyugat-afrikai országok, bár eltérő mélységben, de elismerik a rabszolgaság létezését. Ezt illusztráltuk a Nyugat-Afrikai Államok Gazdasági Közösségének Közösségi Bírósága által a *Hajidatou Mani Kouraou v. Niger* (2008) jogesetben hozott döntésével, ahol a bírák az ECOWAS Központi Bizottságára jellemző módon számos más emberi jogi mechanizmusra hivatkozva erősítették meg a rabszolgaság ellentmondást nem tűrő tilalmát, s támogatták a Jugoszláviával foglalkozó Nemzetközi Büntető Törvényszéknek a rabszolgaság modern formáival kapcsolatos meghatározását. A Bíróság a *Hajidatou Mani Korau v. Niger* jogesettel hozzájárult a modernkori rabszolgaságról kialakulóban levő regionális és nemzetközi konszenzus formálódásához azáltal, hogy részletesen tárgyalta az áldozat rabszolga-státuszát.²
- A modernkori rabszolgaságnak a régió fejlődését akadályozó szerepét továbbá olyan helyi emberi jogsértések ismertetésével indokoltuk, mint a *vidomegon* és a *talibé-rendszer* Beninben, a kakaóültetvényeken elterjedt gyermekmunka Elefántcsontparton, a

² *Hadijatou Mani Koraou v The Republic of Niger*, ECOWAS Community Court, ECW/CCJ/APP/08/08. Judgment No. ECW/CCJ/JUD/06/08 of 27 October 2008. <http://www.refworld.org/pdfid/496b41fa2.pdf>. Letöltés ideje: 2018. február 13.

wahaya-rendszer Nigériában, a *trokosi* Ghánában, vagy a *vudusi* Togóban. Ezeknek a gyakorlatoknak a kutatása több szempontból hasznos volt arra, hogy hipotéziseinket alátámasszuk. Egyrészt Beninben láttunk arra példát, hogy a modernkori rabszolgaság egy-egy formáját törvényen kívül helyező normatív eszköz ratifikálása, mint például az 1926. évi genfi egyezmény, sem jelentenek garanciát arra, hogy a nemzeti emberi jogi védelmi rendszer képes lesz a nemzetközi megállapodásoknak érvényt szerezni, s az áldozatok sikeres társadalmi reintegrációját megvalósítani. Ghánában az egészen fiatal gyerekeket a Volta folyón dolgoztató halászok tevékenysége igazolja azt az állításunkat, hogy a modernkori rabszolgaság olyan jogsértéseket jelent, ahol az áldozatok munkaerejével szabadon rendelkezik az elkövető. Nigériában pedig a Boko Haram terrorista szervezet által végzett rabszolgatartás (szexrabszolgaság, háztartási rabszolgaság) megerősítette azt az álláspontunkat, mely szerint a modernkori rabszolgaság elterjedése akadályozza a régió országai között folyó kereskedelmet, az oktatás fejlesztését, a nők társadalmi érvényesülését és a gyerekek jogainak védelmét.

5. Főbb hivatkozások

„An estimated 150 million children worldwide are engaged in child labour”. UNICEF. 2014. november. <http://data.unicef.org/child-protection/child-labour#sthash.k3HKz6pm.dpuf> Letöltés ideje: 2015. március 24.

„Borderline Slavery. Child Trafficking in Togo”, Human Rights Watch, March 2003, Vol. 15, No. 8 (A) <https://www.hrw.org/report/2003/04/01/borderline-slavery/child-trafficking-togo> Letöltés ideje: 2018. február 11.

„Free the Slaves Mission”, <https://www.freetheslaves.net/page.aspx?pid=285> Letöltés ideje: 2014. július 8.

„ILO Convention 182 The Worst Forms of Child Labour” (1999), http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_ILO_CODE:C182 Letöltés ideje: 2016. szeptember 16.

„Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery”. Adopted by a Conference of Plenipotentiaries convened by Economic and Social Council resolution 608 (XXI) of 30 April 1956, Geneva, 7 September 1956, <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/SupplementaryConventionAbolitionOfSlavery.aspx>. Letöltés ideje: 2015. április 22.

„Support Trafficked Children in Ghana”, <http://www.iom.int/cms/en/sites/iom/home/what-we-do/countertrafficking/support-trafficked-children-in-ghana.html> Letöltés ideje: 2014. március 26.

„United Nations Protocol to Prevent, Suppress, and Punish Trafficking in Persons, Especially Women”, 2000. <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolTraffickingInPersons.aspx> Letöltés ideje: 2018. február 12.

1958. évi 18. törvényerejű rendelet a rabszolgaságra vonatkozóan Genfben, 1926. évi szeptember hó 25. napján kelt Egyezmény módosítása tárgyában, New Yorkban, 1953. évi december hó 7. napján kelt Jegyzőkönyv és

Melléklete, továbbá a rabszolgaság, a rabszolga kereskedés, valamint a rabszolgasághoz hasonló intézmények és gyakorlatok eltörlése tárgyában, Genfben, 1956. évi szeptember hó 7. napján kelt Kiegészítő Egyezmény kihirdetéséről.

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=95800018.TVR Letöltés ideje: 2018. február 12.

2012 Findings on the Worst Forms of Child Labor, Department of Labor of the United States, 2012. <http://www.dol.gov/ilab/reports/child-labor/ghana.htm> Letöltés ideje: 2014. június 6.

2016 Trafficking in Persons Report, USA Department of State, Office to Monitor and to Combat Trafficking in Persons, 2016. <https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/countries/2016/258773.htm> Letöltés ideje: 2018. február 7.

Abdelkader, G. K., Zangaou, M. (2017). „Domestic and sexual slavery in Niger”. http://www.antislavery.org/wp-content/uploads/2017/01/wahaya_report_eng.pdf Letöltés ideje: 2018. február 12.

Bales, K. (1999). *Disposable People: New Slavery in the Global Economy*, Berkeley, University of California Press.

Bales, K., Robbins, P. T. (2001). 'No One Shall Be Held in Slavery or Servitude: A Critical Analysis of International Slavery Conventions', *Human Rights Review*, Vol. 2. No. 2. pp. 18-45.

Bell, J. (n. d.). "Contemporary Slavery and International Law". *Topical Research Digest: Human Rights and Contemporary Slavery*, <http://www.du.edu/korbel/hrhw/researchdigest/slavery/law.pdf>. Letöltés ideje: 2015. április 29.

Bhoola, U. Statement of Special Rapporteur on contemporary forms of slavery, including its causes and consequences to Open Ministerial Security Council debate on trafficking in persons in conflict situations: forced labour, slavery and other similar practices. <https://www.ohchr.org/en/issues/slavery/srslavery/pages/srslaveryindex.aspx> Letöltés ideje: 2017.03.14.

Boni Teiga, M. „Vidomegon, les enfants-esclaves du Benin”, 2011, <http://www.slateafrique.com/731/vidomegon-enfants-esclaves-benin>
Letöltés ideje: 2015. február 27.

Botte, R. (2002). 'Les Habits Neufs de l'Esclavage: Métamorphoses de l'Oppression au Travail'. *Cahiers d'études africaines*. 2005/3 No. 179-180. pp. 651-666.

Close, Paul. (2014). 'Child labour and slavery in modern society', *Sociological Studies of Children and Youth*, Volume 17, Emerald Group Publishing Limited, pp.13 – 55.

Decaux, E. (2009): *Les Formes Contemporaines de l'Esclavage Contemporaine*. Académie de Droit National de La Haye.

Deshusses, M.. (2005) 'Du Confiage à l'Esclavage „Petit Bonnes” Ivoiriennes en France', 2005, *Cahiers d'Études Africaines*, CAIRN. pp. 731-750.

Fages, C. (2016). „Côte d'Ivoire: lutte contre le travail des „enfants du cacao”. 2016.október 6. <http://www.rfi.fr/emission/20161006-cote-ivoire-ici-lutte-travail-enfants-cacao> Letöltés ideje:2017. szeptember 6.

Globális Rabszolgaság Index 2013”, WFF, 2013, https://resourcecentre.savethechildren.net/node/7905/pdf/1688_globalslaveryindex_2013_download_web1_original.pdf Letöltés ideje: 2018. február 4.

Globális Rabszolgaság Index 2016”, WFF, 2016, <https://www.globallslaveryindex.org/findings/> Letöltés ideje: 2018.február 4.

Guth, A, Anderson, R., Kinnard, K., Tran, H. (2014). 'Proper Methodology and Methods of Collecting and Analyzing Slavery Data: An Examination of the Global Slavery Index'. *Social Inclusion*. (ISSN: 2183-2803) Volume 2, Issue 4, pp. 14-22.

Hadijatou Mani Koraou v The Republic of Niger, ECOWAS Community Court, ECW/CCJ/APP/08/08. Judgment No. ECW/CCJ/JUD/06/08 of 27 October 2008.<http://www.refworld.org/pdfid/496b41fa2.pdf>. Letöltés ideje: 2018. február 13.

Harkin-Engel Jegyzőkönykontra 2012. árpilis 9. Egyesült Államok Kongresszusa.

<http://harkin.senate.gov/documents/pdf/HarkinEngelProtocol.pdf> Letöltés ideje: 2018. február 8.

<http://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20170629STO78630/eu-migrant-crisis-facts-and-figures> Letöltés ideje: 2018. február 13.

ILO Global Estimate of Forced Labour, ILO Special Action Programme to combat Forced Labour (SAP-FL), Programme for the Promotion of the Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work, Geneva, 2012.06.01. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---declaration/documents/publication/wcms_181953.pdf Letöltés ideje: 2018. február 12.

ILO Global Estimates on Child Labour: Results and Trends 2012-2016. International Labour Organization, Geneva, 2017, http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_575499.pdf Letöltés ideje: 2018. február 12.

ILO Global Estimates on Modern Slavery. International Labour Organization and WFF, Geneva, 2017. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/publication/wcms_575479.pdf Letöltés ideje: 2019. november 10.

Jean, A. Bales, K. (2012). 'Slavery and Its Definition' (August 3, 2012). *Global Dialogue*, Volume 14, Number 2; Summer/Autumn 2012; Queen's University Belfast Law Research Paper No. 12-06. <https://ssrn.com/abstract=2123155> Letöltés ideje: 2018. február 5. p.

Jonckers, D. (2007) 'Les enfants confiés, In: Pilon, M., Locoh, T., Vignikin, E. and Vimard, P., Eds., *Ménages et familles en Afrique. Approches des dynamiques contemporaines*, Les études du CEPED, No. 15, CEPED, Paris. pp. 193-208.

Manzo, K. (2005). 'Exploiting West Africa's Children: Trafficking, Slavery and Uneven Development'. *Area*, Vol. 37. No. 4. pp. 393-401.
McKenzie, D., Swail, B. „Child slavery and chocolate: All too easy to find.” 2012. január 12.

<http://thecnnfreedomproject.blogs.cnn.com/2012/01/19/child-slavery-and-chocolate-all-too-easy-to-find/> Letöltés ideje: 2018. február 8.

Mihalkó V. Szabó M., Nagy B. (2017). Az emberiség tragédiája. Modern kori rabszolgaság. Anthropolis.

Mihalkó V., Haidegger M., Szabó M. (2015). Modern kori rabszolgaság. Képzési kézikönykontra Anthropolis Antropológiai Közhasznú Egyesület, Budapest, 2015, http://www.eltereader.hu/media/2015/03/rabszolgasag_konyv.pdf Letöltés ideje: 2016. március 11.

Morganti, S. (2014) 'À l'écoute des victimes: Les défis de la protection des victimes au Bénin', *Autrepart*. pp. 77-94.

Ndembi, D. L. (2009). Le Travail des Enfants en Afrique Subsaharienne. Le cas du Bénin, du Gabon et du Togo. Paris: L'Harmattan.

Oberlé, Th.(2001) 'Les Enfants Esclaves de l'Eldorado Ivoirien'. *Le Figaro*. 2001. július 4.

Rassam, Y. (2005). 'International Law and Contemporary Forms of Slavery: An Economic and Social Rights-Based Approach', *Penn State International Law Review*. Vol. 23: 4., pp. 810-855.

Sawadogo, W. (2012). 'The challenges of transnational human trafficking in West Africa'. 2012/13 *African Studies Quarterly*. pp. 95-114.

Shaninian, G. (2013). „Report of the Special Rapporteur on Contemporary Forms of Slavery, Including Its Causes and Consequences”. Official Documents System of the United Nations, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/176/33/PDF/G1417633.pdf?OpenElement> 2013. november 22–29.

Sloth-Nielsen, J., Mezmur, B. (2007). 'Surveying the research landscape to promote children's legal rights in an African context', 2007/7 *African Human Rights Law Journal*. pp. 336-352.

Tóth Sz. „#020 Tuza-Ritter Bernadett – Egy nő fogságban és a régi álom, amely valóra vált”. <https://azeletmegminden.hu/020-tuza-ritter-bernadett-podcast/> 2019. szeptember 18. Letöltés ideje: 2019. október 29.

Victims of Trafficking and Violence Protection Act”, PUBLIC LAW 106–386—OCT. 28, 2000
<https://www.state.gov/documents/organization/10492.pdf> Letöltés ideje: 2018. február 12.

Weitzer, R. (2015). 'Human Trafficking and Contemporary Slavery', *Annual Review of Sociology*, vol. 41. pp. 224-242.

6. A szerzőnek a témában megjelent publikációi

Magyar nyelvű szakcikk referált folyóiratban:

Gyurác Veronika [2016]: Jogi és pedagógiai védelem a modern kori rabszolgaság ellen Magyarországon. *Acta Humana*. 2016/2.

<https://ojs.uni-nke.hu/index.php/achu/article/view/95/65> pp. 49-68.

Gyurác Veronika [2015]: A hatályos nemzetközi jog hiányosságai a modern kori rabszolgaság elleni védelem terén. *Külföldi Szemle*.

2015/3:(3.) http://kki.hu/assets/upload/Gyurecz_Veronika.pdf pp. 35-52.

Idegen nyelvű szakcikk referált folyóiratban:

Gyurác Veronika [2017]: Domestic servitude and ritual slavery in West Africa from a human rights perspective. *AFRICAN HUMAN RIGHTS LAW JOURNAL* 2017/1:

http://www.ahrlj.up.ac.za/images/ahrlj/2017/Chapter%20Gyuracz%201_2017.pdf pp. 89-113.

Gyurác Veronika [2016]: Investigative Journalism and Human Trafficking in West Africa. *AFRICA SPECTRUM* 51:(3)

<https://journals.sub.uni-hamburg.de/giga/afsp/article/view/988/995> pp. 77-92.

Gyurác Veronika [2014]: A modern kori és klasszikus rabszolgaság összehasonlító elemzése Nyugat-Afrikában. (Comparative Analysis of Contemporary and Traditional Slavery in West Africa). *International Conference on Social Sciences and Humanities Proceedings, Botswana, 4-7 June, 2014*. European Scientific Institute, Kocani, Macedonia. ISBN 978-608-4642-23-7. pp. 156-164.

Egyéb publikációk:

Gyurác Veronika [2014]: Nemzetközi szerepvállalás a Közép-Afrikai Köztársaságban kirobbant válságban. *Biztonságpolitikai Szemle*. 2014. február. 7. évfolyam 1. szám. pp. 13-34.

http://biztpol.corvinuembassy.com/jscripits/tiny_mce/spirit_docs/upload_31/bsz_vol_7.1.pdf

Gyurác Veronika [2014]: Konfliktusok és érdekek – Fókuszban az Afrikai Unió. *Fókuszban a konfliktusok. Tanulmányok a nemzetközi kapcsolatok és a diplomáciatörténet témakörében.* DIREKT Kutatócsoport. Eötvös Loránd Tudományegyetem - Történeti Intézet. Budapest, 2014. pp. 123-148.

Konferenciaelőadások:

Gyurác Veronika [2014]: Nem állami szereplők a modern kori rabszolgaság ellen Ghána iparaiban. (Non-state Actors against Contemporary Slavery in Ghana's Industries). In: *International Conference on Slavery, Past Legacies, and Present.* 2014. október 27-29. Nairobi, Kenya.